Sajtószabadság

Lovas István

Van egy ember, öregember, kegyes-bölcs ember, Vásárhelyi Miklós

A Nemzetközi Sajtóintézet (IPI) mélyen aggódik azért, mert „a magyar kormány egyre inkább beavatkozik a média ügyeibe." Azt követően, hogy az amerikai Freedom House a magyar sajtót a *Horn*-korszak „részben szabad" minősítése után ismét szabadnak minősítette. A Freedom House értékelése szerint 1990 és '94 között a magyar sajtó szintén szabad volt, de az IPI akkor is aggódott. Akut aggodalma akkor kezdődött, amikor a londoni Times c. napilap 1994. március 17-i számában megjelent *Peter Galliner* (1975 és 1994 között az IPI igazgatója) levele a március 4-i rádiós elbocsátásokról, mely, Galliner szerint, „az 1956-os forradalom elfojtását idézi". Az elbocsátottak legtöbbje „fontos szerepet játszott a kommunista rendszerrel szembeni ellenállásban, és arra törekedtek, hogy a BBC-hez hasonló rádiót hozzanak létre.„ Talán érdemes emlékeztetni rá: pontosan az elbocsátottak között voltak azok, akik az objektív tájékoztatás elleni legnagyobb csapásnak tekintették, amiért *Csúcs* doktor a BBC kódexét szőröstül-bőröstül be akarta vezetni a Bródy Sándor utcába. Ami pedig ellenállásukat illeti, az Élet és Irodalom (támogatja közpénzekből a Nemzeti Kulturális Alap) június 11-i száma szerint (Visszhang rovat) most már *Aczél György* is ilyen ellenálló volt.

Az IPI 1998-as globális szemléjének magyarországi részét egyébként azzal kezdi, hogy a „kulturális miniszter október 7-én betiltotta a Kurír c. bulvárlap kiadását". Hogy ez sem egészen így volt, azt hagyjuk, de azt ne, hogy miért kellene egy olyan veszteséges bulvárlapot közpénzen eltartani, amely semmiféle nemzeti értéket – hacsak a szennyvízelvezetőknek nincs nemzeti értékük – nem képviselt, *Szűcs Gábor* Jaguárjával együtt. És azt se hagyjuk, hogy az IPI 1994-ben egyetlen könnyet sem hullajtott a Pesti Hírlap lényegesen drasztikusabb becsukatása, az Új Demokrata szerkesztőségének fizikai szétverése, majd megszüntetése ellen, melynek láttán a liberális média „hja kérem, működnek a piac törvényei" felkiáltással ujjongott.

Az IPI magyarországi jelentése – mely forrásként az SZDSZ-es *Pető Ivánra* is hivatkozik – ezután a szintén a közpénzből fenntartott Magyar Narancs finanszírozásának megszüntetését rója fel a kormánynak, majd, minden átvezetés nélkül közli, hogy február 11-én lelőtték *Fenyő Jánost*. Ami pedig a Stumpf István kancelláriaminiszterhez írott levelüket illeti, kifogásolják, hogy *Martin Józsefet* és *Avar Jánost* elbocsátották a Magyar Nemzettől. Ez persze fordítva nem történhetne meg, ugyanis konzervatív felfogású újságírónak egyetlen liberális lap sem ad kenyeret, vagy ha igen, annak konzervativizmusát a szerkesztőségbe belépve, kabátjával együtt kell felakasztania a fogasra.

Az IPI korábbi igazgatóját, Galliner úrat egyébként a düsseldorfi székhelyű Európai Média Intézet (EMI) az 1994-es választások alkalmával azzal bízta meg, hogy ellenőrizze, vajon a magyarországi pártok megfelelő arányban jutnak-e a tömegkommunikációs eszközökhöz a választási kampányban. Galliner úr meg is érkezett Magyarországra. Sőt, ellátogatott elődünkhöz, a Pesti Hírlap szerkesztőségébe is, ahol minden kérdésére a lap vezetői udvariasan és kimerítően válaszoltak neki. Ami viszont Galliner urat váratlanul érintette, az az volt, hogy ezután a Pesti Hírlap vele szeretett volna interjút készíteni. Amire Galliner úr igen nyitottnak mutatkozott – egészen a második kérdésig, amelynek hallatán, korát meghazudtoló sebességgel, a szó legszorosabb értelmében futásra vette a szabad tájékoztatást – és eltűnt a lépcsőház irányában. Hogy megfutamodásának ténye szintén bekerült-e abba a jelentésbe, mely a Népszabadság 1994. május 3-i száma szerint „nem csupán az európai országokba, hanem például az Egyesült Államokba is eljut", azt jótékony tudatlanságunk homálya borítja.

Az IPI egyébként igen aktív intézet. Euromedia '98 címen nemrégiben – tavaly, június 26- kezdettel – még egy konferenciát is tartott, amelyen rendkívül rangos magyar csapat is részt vett: *„Dr. László József"*, az „MTV alelnöke" és *„György Péter* professzor" (a professzori címet illetően a sajtóhiba az IPI-nál – *a szerk.*), *Gömöri Endre* (MÚOSZ), *Földvári Zsuzsa* (HVG) és néhány társuk. Ami mutatja, az IPI csak tiszta forrásból táplálkozik. Mint György Péterből, a *Tocsik*-alapítványi pénzek kedvezményezettjéből, a Hit Gyülekezete beszédírójából (ld. *Bartus* botránykönyvét), *Fodor Gábor* SZDSZ-es kultuszminiszter egykori és a Matáv mostani tanácsadójától. Ami Gömörit illeti...

De aki azt hiszi, a „másik oldal" fiúi ezért nem dolgoztak meg, téved. Ők már

IPI Nemzetközi Sajtóintézet

akkor ápolták a kellő kapcsolatokat, amikor ennek az oldalnak eszébe sem jutott, hogy kapcsolatokat illik ápolni. Aki elővészi az amerikai liberális értelmiség teljes joggal zászlóshajójának tartott New York Review of Books 1987. június 11-is számát, és elolvassa, kik tiltakoztak Magyarországról a Chilének nyújtott amerikai bankkölcsönök ellen, már ott látja a mai tiszta forrásokat: *Konrád Györgytől* és *Demszky Gábortól Eörsi Istvánon* és *Haraszti Miklóson* át *Kis Jánosig, Tamás Gáspár Miklósig, Kőszeg Ferencig* és *Rajk Lászlóig* azok nevét.

Elek István, aki akkor még nem ébredt fel (noha már 1981–82-ben Bécsben, Herder-ösztöndíjasként kialakíthatta volna saját sajtókapcsolatait), most viszont arra döbbent rá, hogy „Ami pedig a túlbuzgó támogatókat illeti, ilyenek mindig vannak, de a kormány nem vállalhat felelősséget az önmagát jobboldali-konzervatív lapnak minősítő hetilap vagy napilap irányvonaláért. A kormánynak semmi köze ahhoz, hogy például a Magyar Demokrata vagy a Napi Magyarország milyen kommentárokat közöl". Ami hetilapunkat illeti, abban Eleknek teljesen igaza van (a felelősségvállalásban), de hogy Elek pártja legsajátabb lapját miért köpi szemen akkor, amikor tudja, az még a köpés letörlését sem engedheti meg magának, rejtély. Fideszes belharc vagy magánhülyeség? Elképzelhető, hogy *Vásárhelyi Miklós* támogatott lapjait, a Beszélőt vagy az ÉS-t azért vonja felelősségre, mert túl buzgón védelmezi az SZDSZ-t? Nem, az előbbi *Orbánt* „gecizi", az utóbbi Kövért „őrültezi" (Eörsi I.). A Népszavában pedig az ország alighanem legfelértékeltebb cikkírója, *Petri Lukács Ádám* így viszonozza publicisztikájában a Soros-pénzek osztogatójának szívességét és védelmezi az egykori ÁVH-s feljelentőt; „Van egy ember, öregember, kegyes-bölcs ember, adjon erőt, egészséget neki a sors. Vásárhelyi Miklósnak hívják." (július 6). Persze egy normális országban nem Petrinek, hanem Eleknek lenne igaza – de, „hála" korábbi pártja mulasztásainak, ez az ország nem normális, sajtója pedig különösen nem az. De az sem, hogy Elek, a miniszterelnök sajtóügyekben jártas tanácsadója nem kérdezi meg az anyagilag csődtömeg MTV-t, hogy miért kap onnan havi majdnem egymillió forintos apanázst *Wisinger István,* a MÚOSZ elnöke, aki a magyar sajtón uralkodó gazdasági diktatúráról beszélt az IPI múlt heti, itteni megbeszélésén? A törvényesen bármikor leválható, de Elek mostani pártja jóvoltából nem menesztett rádiós vezetésről most ne beszéljünk – nehogy túlbuzogjunk. ■